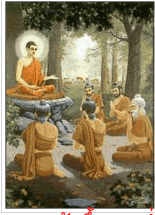

ทำไม..? จึงเรียกรวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ ว่าวันอาสาฬหบูชา..

นำเสนอเมื่อ : 5 ก.ค. 2552

วันอาสาฬหบูชา

ตรงกับวันที่ ๑๕ ค่ำ เดือน ๘

วันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๘ นับเป็นวันที่สำคัญในประวัติศาสตร์แห่งพระพุทธศาสนา คือวันที่พระพุทธองค์ทรงแสดงธรรมเทศนาหรือหลักธรรมที่ทรงตรัสรู้ เป็นครั้งแรกแก่เบญจวัคคีย์ทั้ง ๕ ณ มฤคทายวัน ตำบลอโศกปุณณะ เมืองพาราณสี ในชมพูทวีปสมัยโบราณซึ่งปัจจุบันตั้งอยู่ในประเทศอินเดีย ด้วยพระองค์ทรงเปรียบดังมูรตเป็นธรรมราชา ก็ทรงบันลือธรรมเกียรียงลือแห่งธรรมโศกมุนุตตมา หรือพระสุตตแห่งกฏแห่งธรรมจักร กล่าวคือคืนแห่งธรรม เมื่อ ๒๕๐๐ กว่าปีมาแล้วในชมพูทวีปในสมัยโบราณ ทำให้ง่ายเข้าสู่ยุคใหม่แห่งความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองเพื่อพุทธศาสนและมโนหลายประเภททางชนผู้มั่งคั่งร่ำรวย นักบวชที่พัฒนาความเชื่อและ ขอบัญชีทางศาสนา เพื่อให้ง่ายรายได้ประกอบพิธีกรรมแต่เดิมที่ ผู้เฝ้าหมายชีวิตที่เวียนวนในอำนาจและโภคสมบัติที่ถือกบฏหรือบางพวกที่แสวงหาคำอุปถัมภ์เป็นทางรอกหนวยการคิดปรัชญาต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องที่เหลือวิสัยและไมอาจพิสูจน์ใตบาง พระพุทธเจ้าจึงทรงอุทิศในสภาพเช่นนี้และดำเนินชีวิตเช่นนี้ด้วยแต่เมื่อทรงพบว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในดือนนั้นขาดแก่นสาร ไม่เป็นประโยชน์อย่างแท้จริง เกิดแองและฝอน จึงทรงคิดหาวิธีแก้ไขด้วยการทดลองต่าง ๆ โดยละทิ้งราชสมบัติ และอิสริยยศแล้วออกผนวชปาเพ็ญตนนานถึง ๖ ปี ก็ไม่อาจพบทางแกไดา ต่อมาจึงได้ทรงค้นพบ มัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง เมื่อทรงปฏิบัติตามมรรคานี้ก็โคคนพบสัจธรรมที่นำคุณคา แหจรงมาสู่ชีวิต อันเรียกว่า อริยสัจ ๔ ประการในวันเพ็ญเดือน ๘ ก่อนพุทธศก ๔๕ ปี ที่เรียกว่า การตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า จากนั้นทรงงามประภคุดศาสนาโดยทรงดำรงทางที่โผลดดีและรวดเร็ว คือเริ่มสอนแกผู้มีพื้นฐานภูมิปัญญาดีที่รูแจงค่าสอนได้อย่างรวดเร็วและสามารถนำไปใช้เองอธิบาย ให้อูอื่นเข้ามาได้อย่างกว้างขวาง จึงมุ่งไปพบนักบวช ๕ รูป หรือเบญจวัคคีย์ และได้แสดงธรรม เทศนาเป็นครั้งแรกในวันเพ็ญเดือน ๘

ใจความสำคัญของปฐมเทศนา

ในการแสดงธรรมปฐมเทศนาครั้งแรกของพระพุทธองค์ทรงแสดงหลักธรรมสำคัญ ๒ ประการคือ

- ก. มัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง เป็นขอบัญชีที่เป็นกลาง ๆ ถูกต้องและเหมาะสมที่จะโบนรรลุถึงจุดหมายได้ มิใช่การดำเนินชีวิตที่เียงสุด ๒ อย่าง หรืออย่างหนึ่งอย่างใด คือ
 ๑. การขมุกขมอมในความสุขทางกาย มัวเมาในรูป รส กลิ่น เสียง รวมความเรียกว่า เป็นการหลงเพลิดเพลินหมกหมมในภพสุข หรือ กามสุขลึกลับไม่โค
 ๒. การตรากตรำลำบากแสนสาหัสในชีวิตด้วยเรื่องละเอียด เช่น ป่าตึญชบะการรรมรตน คอยตั้งรับจนเจ็ดกิลิสิริ เป็นต้น การดำเนินชีวิตแบบกตัญญูที่โคคนแต่เพียงกาย แรสมอง มรควาศคิด รวมเรียกว่า อัคคกิลมถนุโยค ดังนั้นเพื่อละระห่างจากการปฏิบัติทางสุดเหล่านี้ คือทั้งทางสายกลาง ซึ่งเป็นการดำเนินชีวิตด้วยปัญญา โดยมีหลักปฏิบัติเป็นองค์ประกอบ ๘ ประการ เรียกว่า อริยอัฏฐังคิกมถ์ หรือ มรรคมีองค์ ๘ ได้แก่
 ๑. สัมมาทิฐิ เห็นชอบ คือ รูซา้ถูกตอง เห็นคานที่เป็นจริง
 ๒. สัมมาสังกัปปะ สารีชอบ คือ คิดสุจติตั้งใจทำสิ่งที่ดีงาม
 ๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ คือ กล่าวคำสุจติ
 ๔. สัมมากรรมิระ ภาระทำชอบ คือ ทำกาที่สุจติ
 ๕. สัมมาอาชีวะ อาชีพชอบ คือ ประกอบสัมมาชีพหรืออาชีพที่สุจติ
 ๖. สัมมาวายาเมะ พยายามชอบ คือ เพียรละชั่วบำเพ็ญดี
 ๗. สัมมาสติ ระลึกชอบ คือ ทำการคยจิตสำนึกเสมอ ไม่เผลอพลาด
 ๘. สัมมาสมาธิ ตั้งจิตมั่นชอบ คือ คมจิตโหนแวนแวนคงไม่ฟุ้งซา
- ข. อริยสัจ ๔ แปลว่า ความจริงอันประเสริฐของอริยะ ซึ่งคือ บุคคลที่หวังไกลจากกิเลส ได้แก่
 ๑. ทุกข โลก มีทุกแห่งลยที่โคคนกันหมย บุคคลลองกำหนดรู้ในเท่าที่ตามความเป็นจริงว่ามีคืออะไร ต้องยอมรับทุกถันปัญหา กล่าวคือเผชิญความจริง ต้องเข้าใจในสภาวะโลกาทุกสิ่งไม่เที่ยง มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่งอื่น ไม่ยึดติด
 ๒. สมุทัย โลก เหตุเกิดแห่งทุกข หรือสาเหตุของปัญหา ตัวการสำคัญของทุกข คือ ตณหาหรือเสนเชิงแองกวมอยากซึ่งมีพันธกับปัจจัยอื่น ๆ
 ๓. นิโรธ โลก ความดับทุกข เริ่มคยชีวิตที่อิสระ อย่งยงรู่เท่าทันโลกและชีวิต ดำเนินชีวิตด้วยการไขปัญญา
 ๔. มรรค โลก กระบวนวิธีแห่งการแก้ปัญหา อันได้แก่ มรรคมีองค์ ๘ ประการดังกล่าวข้างตน

ผลจากการบรรลุปฐมเทศนา

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมแล้ว ปรากฏว่าโกณฑัญญะผู้เป็นหัวหน้าเบญจวัคคีย์ได้เกิดเข้าใจธรรม เรียกว่า เกิดดวงตาแห่งธรรมหรือธรรมจักขุ บรรลุเป็นโสดบัน จึงทูลขอบรรพชาและถือเป็นพระภิกษุสาวก รูปแรกในพระพุทธศาสนา มีชื่อว่า อัญญาโกณฑัญญะ

ความหมายของอาสาฬหบูชา

“อาสาฬหบูชา” (อา-ลา-หะ-บุ-ชา/อา-สา-หะ-หะ-บุ-ชา) ประกอบด้วยคำ ๒ คำ คือ อาสาฬห (เดือน ๘ ทางจันทรคติ) กับบูชา (การบูชา) เมื่อรวมกันจึงแปลว่า การบูชาในเดือน ๘ หรือการบูชาเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในเดือน ๘ หรือเรียกให้เต็มว่า อาสาฬหบูชาเป็นบูชา

โดยสรุป วันอาสาฬหบูชา แปลว่า การบูชาในวันเพ็ญ เดือน ๘ หรือ การบูชาเพื่อระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญในวันเพ็ญ เดือน ๘ คือ

๑. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงปฐมเทศนา
๒. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเริ่มประกาศพระพุทธศาสนา
๓. เป็นวันที่เกิดอริยสงฆ์ครั้งแรกคือกาที่ทานโกณฑัญญะรูแจงเห็นธรรม เป็นพระโสดบัน จัดเป็นอริยบุคคลท่านแรกในอริยสงฆ์
๔. เป็นวันที่เกิดพระภิกษุรูปแรกในพระพุทธศาสนา คือ การที่ทานโกณฑัญญะขอบรรพชาและ ได้บวชเป็นพระภิกษุ หลังจากฟังปฐมเทศนาและบรรลุธรรมแล้ว
๕. เป็นวันที่พระพุทธเจ้าทรงโลปฐมสาวกคือ การที่ทานโกณฑัญญะนั้น ได้บรรลุธรรม และบวชเป็นพระภิกษุ จึงเป็นสาวกูปแรกของพระพุทธเจ้า

เมื่อเปรียบกับวันสำคัญอื่น ๆ ในพระพุทธศาสนา บางที่เรียกวันอาสาฬหบูชา นีว่า วันพระสงฆ์ (คือวันที่เริ่มเกิดมีพระสงฆ์) พิธีกรรมที่กระทำในวันนี้ โดยทั่วไป คือ ทำบุญ ตักบาตร รักษาศีล วัียนเทียน ฟังพระธรรมเทศนา (อัมมจักกัปปวัตตนสูตร) และสวดมนต์ ดังนั้นในวันนี้จึงถือว่า พุทธศาสนิกชนควรได้รับประโยชน์ที่เป็นสาระสำคัญจากอาสาฬหบูชา กล่าวคือ ควรทบทวนระลึกเดือนใจสำราจตนว่า ชีวิตเราโคเจริญงอกงามขึ้นจนคยความเป็นอย่งยงรู่เท่าทันโลกและชีวิตนี้บางแลแล้วเพียงใด เรามุ่งดำเนินชีวิตอย่งยงรู่เท่าทันโลกหรือมีจิตใจอิสระปลอดโปร่งผ่องใสจนแล้วเพียงใด

เรียบเรียงจาก ความรู้เกี่ยวกับวันสำคัญไทย (เสฐียรโกเศศ และ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) ๒๕๔๖ : ๑๗ - ๔๓)

ขอบคุณ <http://blog.spu.ac.th/kovit/2009/07/04/entry-1>